

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТІ**

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
ТОРАЙҒЫРОВ УНИВЕРСИТЕТ**

**ЖАС ҒАЛЫМДАР, МАГИСТРАНТТАР,
СТУДЕНТТЕР МЕН МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ
«XXI СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ
МАТЕРИАЛДАРЫ**

**МАТЕРИАЛЫ
МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
МОЛОДЫХ УЧЕНЫХ, МАГИСТРАНТОВ,
СТУДЕНТОВ И ШКОЛЬНИКОВ
«XXI САТПАЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ»**

ТОМ 11

**ПАВЛОДАР
2021**

ӘОЖ 001
КБЖ 72
Ж66

Редакция алқасының мүшелері:

Муканов Р. Б., Ахметов К. К., Бегимтаев А. И., Бексеитов Т. К.,
Кислов А. П., Колесников Ю. Ю.

Жауапты хатшылар:

Азимхан А., Айтмагамбетова Г. А., Акимбекова Н. Ж., Альмишева Т. У.,
Амангельдинова М. М., Амерханова А. Х., Анарбаев А. Е., Аубакирова Д. Б.,
Байкен А., Бахбаева С. А., Джусупова Э. М., Досымжан А., Дюсова Р. М.,
Еликпаев С. Т., Ельмуратов Г. Ж., Жаябаева Р. Г., Жумабаева Г. М.,
Жумабекова Д. К., Жусупбаева Д. А., Зарипов Р. Ю., Исакова З. С.,
Кайдарова Г. Ш., Камашев С. А., Каменов А. А., Капенова М. М., Кривец О. А.,
Куанышева Р. С., Молдакимова Г. А., Мусаханова С. Т., Муталиева Р. М.,
Мухтизарова М. Б., Нуркина Н. А., Ордабаева Ж. Е., Рахимов М. И., Савчук М. И.,
Садықкалиев А. М., Салимова Р. С., Смагулова Б. Т., Тайболатов Қ., Ткачук А. А.,
Урузалинова М. Б., Шабамбаева А. Г.

Ж66 «XXI Сәтбаев оқулары» жас ғалымдар, магистранттар, студенттер мен
мектеп оқушыларының : халықар. ғыл. конф. мат-дары. – Павлодар :
Toraighyrov University, 2021.

ISBN 978-601-345-167-1 (жалпы)
Т. 11 «Жас ғалымдар». – 2021. – 377 б.
ISBN 978-601-345-177-0

Жинақ көпшілік оқырманға арналады.
Мақала мазмұнына автор жауапты.

ӘОЖ 001
КБЖ 72

ISBN 978-601-345-177-0 (Т. 11)
ISBN 978-601-345-167-1 (жалпы)

© Торайғыров университет, 2021

2 Секция. Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық
2 Секция. Государственное управление, бизнес и право

2.1 Құқықтық жүйені дамыту бағыттары
2.1 Направления развития правовой системы

**COMPETENCE OF THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC
OF KAZAKHSTAN IN LAWMAKING ACTIVITIES**

AKHMEDZHANOVA G. B.
d.j.s, professor, Toraighyrov University, Pavlodar
ABDRAKHMANOV T. A.
undergraduate student, Toraighyrov University, Pavlodar

Specifications are the actions of authorized bodies for the preparation, adoption, change (improvement) and the abolition of regulatory legal acts. There are various forms of lawmaking, among which the legislative process should be highlighted. The legislative process as a form of law-conducting is implemented in the Parliament of the Republic of Kazakhstan – the legislative body.

The Government of the Republic of Kazakhstan is the highest executive body and the main purpose of this body – the execution of laws. At the same time, in legislative activities, the Government of the Republic of Kazakhstan is empowered to prepare draft laws [1, p. 39]. So according to the Constitution of the Republic of Kazakhstan (Article 66) The Government of the Republic of Kazakhstan is endowed with the right of legislative initiative.

It should be noted that this right of the government is practically «monopolized» since most of the draft laws are written and entered into the Majilis of the Parliament of the Republic of Kazakhstan by the government. Resources (ministries and other subordinate bodies, research centers, etc.) contribute to this. The government's laws work is carried out in accordance with the plan, which is approved for the calendar year by the Government Decree.

The formation of the current plan of law-based work of the government and the conceptual plan of legislative work is carried out taking into account the instructions and annual Messages of the President of the Republic of Kazakhstan, regulatory resolutions and annual messages of the Constitutional Council, government programs and programs approved by the government, plans for measures to implement

процесс отличаются своими специфическими признаками, такими как ориентированность на различные виды деятельности, зависимость объемов работы от времени года, особое значение земли как «природного фактора», размещение субъектов хозяйственной деятельности в других местах и др.

По Павлодарской области наименьший уровень граждан из категории «самозанятых» по отношению к числу всех занятых региона замечен в Майском районе, однако доля наемных составляет больше половины (59,7 %).

В целях обучения и подготовки специалистов среди жителей сельской местности, что поможет обеспечить себя достойным уровнем оплаты труда, проводятся мероприятия по формализации неформально занятого населения.

Сектор промышленности, сельского хозяйства и услуг, которая состоит из двух сфер (производственной и непроизводственной) – это основные категории, на основе которых вычисляются статистические данные по уровню занятости населения всего Казахстана.

В сельском хозяйстве положительные изменения в показателях, характеризующих производительность человеческих ресурсов, а также уменьшение нужды в них привели к перемене в структурах трудовых ресурсов всех секторов национальной экономики. В это же время в промышленном секторе увеличение количества трудовых ресурсов является следствием внедрения инновационных технологий, а в секторе услуг – следствием расширения предпринимательского бизнеса на территории сел и их районов.

Для развития рынка труда в сельскохозяйственном секторе нужно проводить мероприятия по наблюдению и оценке всех процессов, связанных с человеческим капиталом Казахстана и других стран [3]. Одним из таких мероприятий по созданию высокоэффективного механизма рынка стоит считать внедрение специально созданной для этого информационной базы, где будут предоставляться данные мировых рынков труда. Такую базу данных с возможностью режима реального времени можно реализовать в рамках объединений стран (ЕврАрЭС, СНГ и т.д.), в состав которых входит РК.

ЛИТЕРАТУРА

1 Бисекоев А.Т. Функционирование региональной модели рынка аграрного труда // Материалы международной научной конференции студентов, аспирантов и молодых ученых «Ломоносов- 2010». - Астана. – 2010. - 1 часть. – С. 241-243.

2 Жарекешев Х.Б., Таскарина Б.М. Рынок рабочей силы в сельском хозяйстве: методологические основы и приоритеты функционирования // Проблемы агрорынка, апрель-июнь 2009 года.

3 Аграрный сектор Казахстана: экономическая и социальная модернизация. – Алматы: Казахский НИИ экономики АПК и развития сельских территорий, 2010. – 564 с.

ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ ЖӘНЕ ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ БАСҚАРУ

МОШХАЛОВ Ж. С.

магистрант, Торайғыров университеті, Павлодар қ.

НҰРҒАЛИЕВА А. А.

э.ғ.к., профессор, Торайғыров университеті, Павлодар қ.

Қазіргі әлемдегі экологиялық мәселелер маңыздылығы мен өзектілігі бойынша жетекші орындардың бірін алады. Топырақ эрозиясы, судың қайтымсыз тенгерімсіздігі және атмосфераның антропогендік ластануы тұрғы су тапшылығымен, климаттың өзгеруімен, ормандардың жойылуымен және көптеген мыңдаған биологиялық түрлермен қатар жүреді. Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметтері бойынша әлемдегі өлім-жітімнің 23 % себебі қоршаған орта компоненттерінің ластануының жоғары деңгейі болып табылады.

Экологиялық қауіпсіздікті қоршаған ортаның тұрақты жағдайы ретінде қамтамасыз ету – бұл адамдардың өмір сүру сапасын жақсартуға және қоғамның тұрақты алға басуына бағытталған әлеуметтік-экономикалық мәселелерді шешудің шешуші шарты. Адам тек қолайлы ортада сау және бай бола алады. Қоршаған ортаны сақтау өмір сапасына тікелей әсер етеді.

Қоғам мен табиғаттың өзара әрекеттесуі тұжырымдамаларының заманауи, ең кең таралған және дүниежүзілік қауымдастық қолдайтындарының бірі – тұрақты даму тұжырымдамасы. Оның пайда болуы, дамуы және танылуы БҰҰ-ның қоршаған ортаны қорғау саласындағы қызметімен байланысты. Сол кезде Норвегия премьер-министрі Гро Харлем Брундтланд төрағалық еткен қоршаған орта және даму жөніндегі халықаралық комиссияның анықтамасына сәйкес, «тұрақты даму» дегеніміз – қазіргі заманның даму қажеттіліктеріне жауап беретін, бірақ қабілеттеріне қауіп

төндірмейтін даму. болашақ ұрпақ сіздің қажеттіліктеріңізді қанағаттандырады». Ол екі негізгі ұғымды қамтиды:

1) халықтың ең кедей топтарының өмір сүруіне қажетті қажеттіліктер, олар бірінші кезектегі мәселе болуы керек;

2) технологияның жай-күйіне және қоғамды ұйымдастыруға байланысты және қоршаған ортаның қазіргі және болашақтағы қажеттіліктерді қанағаттандыру мүмкіндігіне байланысты шектеулер.

Тұрақты даму тұжырымдамасының негізгі ережелері:

1. Адамзат дамуға теңдестірілген және тұрақты дамуды бере алады.

2. Табиғи игіліктерді шектеусіз және бақылаусыз пайдалануға жол берілмейді. Қолда бар ғаламдық ресурстарға және планетаның экологиялық әлеуетіне мұқият қарау керек.

3. Кедейлік – теңгерімді дамуға кедергі, сондықтан ол адамдардың негізгі қажеттіліктерін қанағаттандыру және өмір сүруге қолайлы мүмкіндіктер беру арқылы жоюды талап етеді.

4. Әлемдік теңдестірілген даму ресурстарға ие адамдардан өмір салтын планетаның экологиялық мүмкіндіктерімен үйлестіруді талап етеді.

5. Теңдестірілген даму дегеніміз – бұл үйлесімділіктің статикалық жағдайы емес, бірақ ресурстарды пайдалану ауқымы, инвестициялау бағыты, технологиялық даму мен институционалдық өзгерістер бағдары қазіргі және болашақтағы қажеттіліктерге сәйкес келетін өзгеру процесі.

XX ғасырдың соңғы үштен бірінде экологиялық менеджменттің қалыптасуы, оның теориялық тәсілдері мен принциптері, ақпараттық-аспаптық аппараттардың дамуы, теориялық және қолданбалы пән ретінде бірқатар тәсілдерді құру, табиғатты пайдаланудың нақты тәжірибесін қорыту кәсіпорындарда орын алды.

Экологиялық менеджмент - бұл кәсіпорындардағы экологиялық саясаттың жұмыс істеуі шеңберінде экологиялық жобалар мен бағдарламалардың экологиялық мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған күрделі қызмет.

Қоршаған ортаны басқару, қоршаған орта экономикасы, қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі зерттеулерді жалпылау және жүйелеу негізінде 2018 жылы ғылыми басылымдардың саны 1980 жылмен салыстырғанда шамамен 1640 есеге өскендігі анықталды, бұл жоғары деңгей қазіргі қоғамның дамуы үшін экологиялық проблемалар.

Қоршаған ортаны басқару, біріншіден, экологиялық мәселелер кәсіпкерлік қызметтің басқа салаларынан ерекшеленетін тарап ретінде қарастырылмайтындығы, екіншіден, экологиялық мәселелер, салдарлар, шығындар, т.б. бизнестің ажырамас бөлігіне айналады.

Экологиялық бағдарланған бизнес пен дәстүрлі бизнестің басты айырмашылығы экономикалық және әлеуметтік мақсаттарды үйлестіруден басқа, қоршаған ортаға кері әсерін төмендету арқылы тұтынушының теріс мәнін тұтынушылық құнға айналдыру болып табылады. Тиімді экологиялық бизнес «қоршаған ортаны басқару

Экологиялық менеджменттің басты мақсаты - қоғам мен табиғи ортаның үйлесімді өмір сүруіне қол жеткізуді қамтамасыз ету.

Қоршаған ортаны басқару объектілері: қоршаған орта компоненттерінің сапасы; табиғат пайдаланушылардың қызметі; оларды зиянды антропогендік (техногендік) және табиғи әсерлерден қорғау жағдайы.

Экологиялық менеджменттің пәні ең алдымен кәсіпорынның, оның өнімдері мен қызметтерінің экологиялық бағыттары болып табылады.

Іс жүзінде қолданылатын экологиялық менеджмент жүйелері жалпы қағидаттарға негізделген, оларда экологиялық менеджменттің ерекшелігі мен мазмұны барынша айқын көрінеді

Кәсіпорындағы экологиялық менеджмент жүйесінің қалыптасуы қазіргі заманғы менеджмент қағидаттарының сапалық қайта құруларының нәтижесі болып табылады, олардың экологиялық аспектілерді ескере отырып, кәсіпорынның өндірістік-шаруашылық қызметінің тұрақты дамуына бағытталуын анықтайды. табиғи ортаны сақтау және қалпына келтіру, табиғи экожүйеге антропогендік жүктемені азайту, қоршаған табиғи ортаның сапасын қамтамасыз ету, адамдардың қолайлы өмір сүруіне қажетті орта. Мұндай трансформацияның негізі экологизм мен технократизмді жасылдандыру ойлау жолында және экологиялық құндылықтар мен мінез-құлықтың сәйкес формаларын қалыптастыру үшін адамның экологиялық мәдениетін дамыту процесі болып табылады.

Кәсіпорынның экологиялық менеджмент жүйесін енгізу бүкіл басқару жүйесін оңтайландырумен қатар жүреді, бұл ең жақсы басқару шешімдерін стратегиялық деңгейден операциялық деңгейге дейін қабылдаудың тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді және бұл өз кезегінде үздіксіз жұмыс істеудің кілті болып табылады синергетикалық әсерге қол жеткізу арқылы ұйым қызметінің экономикалық тиімділігі көрсеткіштерін жақсарту.

Ғалымдар заманауи зерттеулерде экологиялық менеджмент жүйесін енгізу нәтижесінде кәсіпорын алған төрт негізгі эффект типтерін анықтайды - экологиялық, әлеуметтік, экономикалық және имидждік.

Экологиялық менеджмент жүйесінің мәні оның негізгі бес элементін қамтитын оның моделін барынша толық ашады: экологиялық саясат; жоспарлау; іске асыру және қызмет ету; тексерулер және түзету әрекеттері; басшылықтың талдауы.

Осы модельді енгізу кәсіпорынға келесі міндеттерді шешуге мүмкіндік береді: ұйымның өткен, ағымдағы немесе жоспарланған қызметін ескере отырып экологиялық аспектілерді анықтауға, нормативтік талаптарды анықтауға, экологиялық саясатты құруға және оны жүзеге асырудың құрылымдары мен бағдарламаларын жасауға, жүйелерді бейімдеуге өзгермелі жағдайлар [6].

Кәсіпорындағы экологиялық менеджмент моделінің негізгі элементтерін толығырақ қарастырайық.

1. Экологиялық менеджмент жүйесінің барлық элементтерін жүзеге асыруға алғашқы қадам - бұл кәсіпорынның экологиялық саясатын қалыптастыру.

Экологиялық саясат қоршаған ортаны басқару жүйесін оның жұмысын жақсарту және қоршаған орта жағдайының көрсеткіштерін оңтайландыру мүмкіндігін қамтамасыз ету мақсатында оны жүзеге асыруға және жетілдіруге бағыттайды және ынталандырады.

Экологиялық саясатты әзірлеу және тиісті түрде қайта қарау менеджменттің жоғары деңгейінде жүргізілуі керек.

Топ-менеджмент кәсіпорынның экологиялық саясатын анықтағанда оның ұйым қызметінің, оның өнімдерінің немесе қызметтерінің қоршаған ортаға әсерінің масштабы мен сипатына сәйкестігін қамтамасыз етуі керек; қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнамалық және нормативтік актілерді жүзеге асыру; мақсатты және жоспарланған экологиялық индикаторларды анықтау үшін арнайы құрылым құру, сондай-ақ экологиялық саясаттың міндетті құжаттамасы және оның персонал мен қоғам үшін қол жетімділігі.

2. Әзірленген экологиялық саясатты іске асыру үшін қоршаған ортаны қорғау шараларын жоспарлау қажет. Оны менеджменттің маңызды функциясы ретінде жүзеге асыра отырып, кәсіпорында экологиялық менеджменттің бағдарламалық-мақсатты әдісін қолданған жөн. Осы мақсаттарда экологиялық бағдарламаларды әзірлеу, оларды кезең-кезеңімен іске асыруды жоспарлау, содан кейін мемлекеттік экологиялық органдармен келісу көзделеді.

ГОСТ Р ИСО 14001-98 стандартының ережелеріне сәйкес жоспарлау процесінде қоршаған орта жағдайының мақсатты және жоспарлы экологиялық көрсеткіштері белгіленеді және құжатталады. Мақсатты индикаторларға кәсіпорындағы экологиялық менеджмент тиімділігі мақсатына жетудің нақты индикаторлары кіреді. Жоспарланған экологиялық көрсеткіштер мақсатты нақтылайды және мақсатқа жетудің кезең-кезеңімен нақтылайды. Экологиялық индикаторларды қанағаттандыру үшін әзірленетін қоршаған ортаны басқару бағдарламалары іс-шаралар мен оларды іске асыру мерзімдерін, бөлінген қаражатты, сондай-ақ жауапты адамдарды көрсетуі керек.

3. Стандарт талаптарына сәйкес экологиялық менеджмент жүйесін енгізу және қызмет ету процесі мыналарды қамтиды:

- а) кәсіпорынның ұйымдастырушылық құрылымын рационализациялау;
- б) кадрларды даярлау және олардың құзыреттілігін қамтамасыз ету;
- в) кәсіпорын деңгейлері арасында байланыстың болуы;
- г) жүргізіліп жатқан іс-шаралар туралы құжаттаманы жүргізу;
- д) экологиялық қауіпті алдын алу мақсатында технологиялық процестерді бақылау;
- е) төтенше жағдайлар.

4. Қолданыстағы экологиялық менеджмент жүйесінің тиімділігіне кәсіпорында экологиялық саясаттың іске асырылуын көрсететін көрсеткіштердегі ауытқуларға жедел ден қою арқылы қол жеткізіледі, атап айтқанда, бұл тексерулер жүргізу және түзету шараларын уақтылы енгізу – бақылау, мәліметтерді тіркеу және қоршаған ортаны басқару жүйесінің аудиті.

Экологиялық мониторинг деп биосфераның жекелеген компоненттеріне қоршаған ортаның параметрлерін бағалау және болжау, қоршаған ортаға антропогендік әсер ету дәрежесін анықтау, факторлар мен әсер ету көздерін анықтау үшін кеңістіктегі және уақыттағы тұрақты бақылаулар жиынтығы түсініледі. Экологиялық мониторингтің бірнеше деңгейі бар: жаһандық, ұлттық, аймақтық, жергілікті (кәсіпорын деңгейінде). Егжей-тегжейлі түрде қоршаған ортаның параметрлерін жергілікті деңгейде анықтауға болады, мұнда мониторингтің мақсаты белгілі бір антропогендік әсер ету деңгейін рұқсат етілген шектен шығармайтын стратегияны ұсыну болып табылады.

Қоршаған ортаны қорғауға арналған тіркеу деректері ұйымның ішкі міндеттерін шешу және мемлекеттік есепке алу мен бақылау

талаптарын орындау үшін қажет. Барлық дамыған елдерде есеп беру нысандары мен ақпараттар беруден бас тартқаны немесе оны бұрмаланған түрде бергені үшін айыппұлдар белгіленген.

Экологиялық менеджментте қоршаған ортаны басқару жүйелерінің аудиті ерекше орын алады. ГОСТ Р ИСО 14001-98 ұйым жүйенің жоспарланған іс-шараларға сәйкестігін анықтау, іске асыру деңгейін бақылау, жүйені жұмыс режимінде ұстап тұру үшін қоршаған ортаны басқару жүйесінің мерзімді аудиті үшін бағдарлама мен процедураларды құруы және жүргізуі керектігін анықтайды. тапсырыс, сонымен қатар басшылыққа тексеру нәтижелері туралы ақпарат беру. Аудит бағдарламасы ұйымның тексерілетін қызметінің экологиялық маңыздылығын және алдыңғы тексерулердің нәтижелерін талдауға негізделуі керек. Аудиторлық процедураның толықтығы үшін аудиторлық бағдарлама аудиттің көлемін, оны жүргізудің жиілігі мен әдістемесін, аудиторлық тексерістерді жүргізуге және нәтижелерді есепке алуға қойылатын талаптарды қамтуы керек.

5. Кәсіпорын басшылығы экологиялық менеджмент жүйесінің моделін талдай отырып, қолданыстағы жүйені бағалау үшін қажетті ақпаратты пайдаланады, бұл өз кезегінде экологиялық көрсеткіштерді үнемі жақсарту тұжырымдамасын жасауға ықпал етеді.

Қоршаған ортаны басқаруды ақпараттық қолдау деп ақпараттық ресурстарды қалыптастыру, тарату және пайдалануға қатысты қатынастар жүйесі деп түсіну керек.

Жүйенің бірінші компоненті – бұл ақпараттық ресурстарды қалыптастырудың, оның ішінде ақпаратты жинауды, өндеуді және мүдделі тұлғалардың қолдануына ыңғайлы форматқа келтіруді қосалқы жүйе.

Экологиялық менеджменттің ақпараттық қамтамасыз етілуінің екінші компоненті - ақпарат өткізгіш жүйесін құруды көздейді. Әрине, біз кем дегенде екі негізгі шартты ескеру қажет мәліметтер қоры жүйесі туралы айтамыз:

– сөздің физикалық мағынасында да, зияткерлікте де ақпараттың болуы;

– құқықтық, техникалық, технологиялық, ұйымдастырушылық және ресурстық аспектілерді қамтитын мәліметтердің күрделілігі.

Қоршаған ортаны басқаруды ақпараттық қолдаудың үшінші кіші жүйесінің мақсаты жинақталған және өңделген мәліметтерді тәжірибеде қолдану кезінде жүзеге асырылады. Осы кезеңдегі

ақпараттық ресурстарды тұтынушылар басқару субъектілері де, объектілері де болып табылады.

Талдаудың нәтижесі өзгерген жағдайлар мен қоршаған ортаны басқару жүйесін жетілдіру жөніндегі міндеттемелерге байланысты ұйымның экологиялық саясатын, мақсатты және жоспарланған экологиялық индикаторларын қайта құруы болуы мүмкін.

Осылайша, экологиялық менеджменттің талаптары мен принциптерін іске асыру қоршаған орта жағдайының көрсеткіштерін едәуір жақсарты алады.

Болашақта экономиканың, адамның өмірлік жүйелерінің үздіксіз өсуі табиғи ресурстарды тұтынудың барабар өсуіне және соның салдарынан қоршаған ортаның прогрессивті ластануына әкелуі мүмкін. Сонымен қатар, болжам бойынша 2050 жылға қарай әлем халқының саны 9 миллиард адамға дейін өседі. Егер біз әдеттегі іскери тәжірибеге сәйкес жұмыс істей берсек (Әдеттегідей Бизнес), онда 2050 жылға қарай біз табиғи ресурстарды тұтыну траекториясына, планетаның табиғи ресурстарының көлемінен 2,3 есе көп шығамыз [10].

Сондықтан Дүниежүзілік кәсіпкерлер кеңесі 2010 жылы «Vision 2050» жариялады - бұл әлемдік қауымдастық алдында тұрған жаһандық сын-қатерлерге іскери жауап. 2050 жылға дейінгі көзқарас 2050 жылға дейін ғаламшардың шектеулі ресурстарын ескере отырып, оның ішінде ресурстарды тұтынуды айтарлықтай азайту арқылы лайықты өмір сүруге мүмкіндік беретін тұрақты жаһандық қоғамға жету жолдарын ұсынады.

Болашақта өзекті мәселелерді жаңа «жасыл» инновациялық технологияларды енгізу арқылы ғана шешуге болады. Соңғы жылдары «барлық дамыған елдер баламалы және «жасыл» энергетикалық технологияларға инвестицияларды көбейтіп отырғаны тегін емес. 2050 жылға қарай оларды пайдалану барлық тұтынылатын энергияның 50 %-на дейін өндіруге мүмкіндік береді» [11].

Алдағы уақытта экологиялық аспектілер өндіріс, қызмет көрсету және біздің жалпы өмір салтымыздың ажырамас бөлігі болуы керек. Алайда бизнес экологиялық мәселелерді барлық тараптардың өзара әрекеттестігінсіз жеңе алмайды. Маңызды экологиялық және әлеуметтік проблемалардың шешімдерін бірлесіп табу үшін мемлекеттік-жекеменшік серіктестіктің жаңа түрлері қажет. «Жасыл көпір» серіктестік бағдарламасы бәрімізді жаңа күн тәртібіне шақырады: біздің қарым-қатынастарымызды өзгерту және

коршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-қимылымызды күшейту үшін үкіметтермен және қоғаммен жұмыс істеу қажеттілігі

ӘДЕБИЕТТЕР

- 1 Байдельдинов Д.Л. Экологическое законодательство Республики Казахстан (проблемы совершенствования, перспективы развития). - Алматы: Жеті Жарғы, 2012.
- 2 Байдельдинов Д.Л. Правовой механизм государственного управления в области 'экологии. - Алматы: Қазак университет], 2011.
- 3 Байдельдинов Д.Л. Юридическая ответственность за экологические правонарушения. - Алматы, 1993.
- 4 Байдельдинов Д.Л., Бекишева С.Д. Экологическое право Республики Казахстан (жалпы бөлім). - Алматы, 2004.
- 5 Баимбетов Н.С. Правовые основы экологической экспертизы в Республике Казахстан. - Алматы, 2001.
- 6 Бринчук М.М. Экологическое право. - Москва: Юрист, 1998.
- 7 Бекишева С.Д. Экологическое право Республики Казахстан. - Караганда, 2001.
- 8 Ерофеев Б.В. Экологическое право. - Москва: Новый юрист, 2008.
- 9 Культелеев С.Т. Экологическое право Республики Казахстан. Алматы, 2003.
- 10 Стамқұлов Ә.С. Қазақстан Республикасының экология құқығы. Оқу құралы. - Тараз, 2003, 1-2 бөлімі.
- 11 Эффективность природоохранного законодательства. - Алматы, 2008.

СЕМЕЙНЫЙ БИЗНЕС КАК ФАКТОР ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНА

НОСИК Е. В.

магистрант, Торайғыров университет, г. Павлодар

РАХИМОВА С. А.

профессор, Торайғыров университет, г. Павлодар

Существует ряд неправильных представлений о семейном бизнесе. Возможно, наиболее распространенным является образ «мама и папа», связанный с этими предприятиями. Хотя многие семейные предприятия являются небольшими, эти предприятия имеют широкий диапазон размеров и могут быть как частными, так

и государственными. Узнаваемые семейные предприятия включают такие известные имена, как Estee Lauder, Tootsie Roll, Anheuser Busch, Carnival Cruise Lines, Ford Motor и Forbes.

Aldwin C. отмечает, что общего определения того, что составляет семейный бизнес, не существует. Некоторые определения предполагают, что присутствие двух или более членов семьи в бизнесе квалифицирует бизнес как семейный. Другие определения основаны на владении и контроле над компанией. В этом контексте под контролем понимается степень влияния на управление организацией, достаточная для влияния на операционные стратегии. Самое широкое определение требует, чтобы семья имела некоторую степень эффективного контроля над стратегическим направлением деятельности и чтобы бизнес оставался в семье. Средняя категория будет охватывать критерии самой широкой группы, плюс она потребует, чтобы основатель или потомок (потомки) основателя управляли компанией [1].

Pieper T. M. и Klein S. B. отмечают, что семейный бизнес предлагает две отдельные, но взаимосвязанные системы семьи и бизнеса с неопределенными границами, разными правилами и разными ролями. Семейный бизнес отличается от других бизнесов из-за наличия семейных и родственных связей между членами семьи. Таким образом, происходит интеграция семейной и деловой культур [2, 301–319].

Личность каждого члена семьи определяется его отношениями (или отсутствием таковых) с семейным бизнесом. Таким образом, семейные вопросы сдерживают бизнес. Например, семья имеет право преследовать свои собственные цели, даже если они расходятся с обычной деловой практикой. Эти полномочия могут включать продвижение по службе менее квалифицированного члена семьи или оплату членам семьи по ставкам выше рыночных.

Jaskiewicz P. и Klein S. B. отмечают, что фирмы, контролируемые семьей, также отличаются некоторыми другими характеристиками своей корпоративной культуры. К ним относятся более социальная сознательность, забота о предоставлении рабочих мест для людей, справедливое отношение к работникам, расширение возможностей для женщин и предпочтение потребителей [3, 1080–1089]. Lubatkin M. H., Schulze W. S., Ling Y., и Dino, R. N. утверждают, что эти характеристики связаны с существованием «двухвалентных атрибутов, непосредственно вытекающих из совпадения статуса семьи, собственности и руководства». Эти характеристики

Мазмұны

2 Секция. Мемлекеттік басқару, бизнес және құқық
2 Секция. Государственное управление, бизнес и право

2.1 Құқықтық жүйені дамыту бағыттары
2.1 Направления развития правовой системы

Akhmedzhanova G. B., Abdrakhmanov T. A. Competence of the government of the Republic of Kazakhstan in lawmaking activities	3
Авилхан А., Ахмадиева А. Т., Батай А. Қазіргі заманғы қазақстандағы сот билігінің рөлі.....	8
Алимханова С. К. Опыт гармонизации трудового законодательства государств Европейского союза (ЕС)	13
Ахмадиева А. Т., Авилхан А., Батай А. Халықаралық стандарттар шеңберіндегі Қазақстандағы пробацияның қалыптасуы	20
Ахмеджанова Г. Б., Омаров М. К. Юридическая ответственность в публичном и частном праве. Вопросы теории и практики	27
Akhmedzhanova G. B., Zhaksybayev B. N. Representation of the interests of the state in court and criminal prosecution	33
Akhmedzhanova G. B., Zhaksybayev B. N. Problem aspects of human rights protection of the prosecutor in criminal and civil proceedings.....	37
Akhmedzhanova G. B., Zhakish K. N. Imperative as a sign of the rule of law	44
Akhmedzhanova G. B., Kapsattarov N. B. On the question of the constituent elements of the offense	50
Akhmedzhanova G. B., Kapsattarov N. B. The ratio of administrative and criminal offenses and their separation.....	54
Akhmedzhanova G. B., Karguzhinov S. A. The concept, features of special production and general approaches to classification	58
Akhmedzhanova G. B., Karguzhinov S. A. The concept of legal process and its types: general theoretical aspect.....	62
Akhmedzhanova G. B., Kasenov M. K. To the question of the social and political views of the 19th century Kazakh enlighteners: Abay Kunanbayev	69

Akhmedzhanova G. B., Kasenov M. K. On the question of the state of the XIX century: Abay Kunanbayev.....	73
Akhmedzhanova G. B., Moldasarin A. B., Kairbulatov A. Zh. Legal status of the investigative judge in the judicial system of Kazakhstan	77
Akhmedzhanova G. B., Moldasarin A. B., Kairbulatov A. Zh. Specialization of ships and its impact on the further professionalization of judges.....	85
Akhmedzhanova G. B., Sagenov T. B. On the issue of the contract in the structure of the civil code.....	92
Akhmedzhanova G. B., Sametov M. A. Objectives of human development and employment.....	98
Baisoltanova A. S., Beisebayeva K. S., Chigenova A. A. The concept and essence of administrative responsibility.....	105
Baisoltanova A. S., Beisebayeva K. S., Chigenova A. A. Grounds and signs of administrative liability under the legislation of the Republic of Kazakhstan	111
Досымжан Ә. Д., Авилхан А., Кабдулина К. Т. Қазақстан Республикасындағы медиация мәселелері және даму перспективасы	115
Косынтаев К. Б., Ахметов Д. Б. Некоторые вопросы реализации законодательства участниками государственных закупок.....	121
Мусабекова Н. М., Вахитова Р. Р. К вопросу о понятии и структуре коррупции	129
Мусабекова Н. М., Абиева Э. Б. Характеристика основных причин и условий совершения коррупционных правонарушений.....	136
Мусин Н. В. К вопросу о месте органов внутренних дел в системе разделения властей	144
Toktushakova D. Separation of powers as the basic principle of the legal state.....	148

2.1 Мемлекеттік қызмет және басқару
2.1 Государственная служба и управление

Кабылтаев Т. С., Мукина Г. С. Оценка эффективности программ как инструмент государственного управления.....	153
Мукашева А. Р., Баяндина Г. Д. Совершенствование государственного регулирования системы образования Республики Казахстан.....	159

Хамитов А. М., Мукина Г. С. Теоретические аспекты формирования человеческого капитала.....	164
2.3 Экономика мен бизнестің қазіргі жағдайы 2.3 Современное состояние экономики и бизнеса	
Айтжанова Д. Н., Айдашев М. С. Развитие молодежного бизнеса на основе социального предпринимательства в республике казахстан	170
Акильжанова А. Б., Рахимова С. А. Логистика, ее роль и воздействие на экономику и конкурентную среду.....	178
Аушева М., Баяндина Г. Д. Стратегическое планирование и его роль в системе управления организацией	181
Ахметов Е. К., Каримбергенова М. К. Состояние развития туристического бизнеса в Республике Казахстан.....	187
Бейсембай Е. Развитие цифровой экономики Республики Казахстан на принципах эко-системного подхода.....	191
Болат Т., Нургалиева А. А. «Жасыл» экономиканың маңызды сипаттамалары түсінігі және мәні	195
Жумалиева Е. С. Объединение собственников имущества.....	202
Кадыров Ж. О., Мукина Г. С. Проектный менеджмент в управлении молокоперерабатывающей промышленности Павлодарской области.....	208
Каниева М. Б., Бегентаев М. М., Куязова С. К. Рахимова С. А., Титков А. А. Анализ экономического состояния туристской отрасли Павлодарской области	213
Кукатов А. К., Донцов С. С. Основные направления повышения эффективности использования трудовых ресурсов в сельском хозяйстве	224
Мошхалов Ж. С., Нургалиева А. А. Тұрақты даму тұжырымдамасы және қоршаған ортаны басқару.....	229
Носик Е. В., Рахимова С. А. Семейный бизнес как фактор эффективного развития экономики региона	236

Оразбаева Ж. С., Донцов С. С. Современное состояние менеджмента в сфере занятости населения Республики Казахстан	245
Рысбаев А. Д., Рахимова С. А. Анализ инвестиционного потенциала Республики Казахстан на фоне Центральноазиатских стран	250
Рыскелді О. К. Экономический эффект инвестирования в цифровизацию агропромышленного комплекса Республики Казахстан.....	253
Сакенова А. Т., Рахимова С. А. Анализ конкурентоспособности предпринимательских структур Павлодарской области.....	260
Серкұл А. М., Нұргалиева А. А. Шағын және орта кәсіпкерліктің экономикалық мәні және оның экономикадағы рөлі	266
Ткачева А. И., Рахимова С. А., Титков А. А. Анализ существующих программ и стратегий развития экономики моногородов в Республике Казахстан.....	273
Урынбасаров Р. Е., Попп Л. А. Рост налоговой нагрузки на фонд оплаты труда – одна из причин уклонения от уплаты налогов.....	281
Хадралы Ә. Х., Баяндина Г. Д. Бизнес әлеуметтік жауапкершілігі және бәсекеге қабілеттілігінің маңыздылығына теориялық тәсілдерді түсініктік талдау.....	285
Шайдуллин Т. И. Применение научных подходов в анализе показателей индустриально-инновационного развития региона на примере Павлодарской области.....	290
Шайхимов С. О., Донцов С. С., Титков А. А., Куязова С. К., Бейсембина А. Н. Сущность и основные подходы к определению консалтинга	296
Шайхимов С. О., Донцов С. С., Титков А. А. Современные методики оценки эффективности консалтинговой деятельности	300
Шакубаева М. К. Мировой опыт по реализации проектов расширенного воспроизводства промышленных предприятий.....	306
Шамкен М. Қ., Нургалиева А. А. Қазақстандағы туризмді жетілдірудің стратегиялық басымдықтары.....	310
Шахманова А. А. Современные подходы к построению менеджмента организации на основе информационных технологий.....	318

Якутова А. В., Титков А. А., Рахимова С. А. Экономические модели развития человеческого капитала, ориентированные на построение инновационной экономики	321
--	-----

2.4 Қаржы жүйесінің қазіргі жағдайы 2.4 Современное состояние финансовой системы

Айгужинова Д. З., Заркен А. С., Касаинова М. М. Актуальные проблемы управления ресурсами национального фонда РК	328
Айгужинова Д. З., Уразбаева Д. Д. Білім беру ұйымдарының еңбекақы төлеу қоры: мәні, құрамы, ерекшелігі	335
Alimbayev T. T., Popp L. A., Kaftunkina N. S. Functions and principles of a commercial bank in the context of interbank competition	339
Алтайбаева Ж. К., Жумағалиев К. Д. Запасы как объект финансового планирования	343
Ivanova I. N. The introduction of information technology in the financial sector	349
Karashasheva Zh. D. Alternative (mathematical) approaches of fuzzy logic and use MATLAB program management.....	356
Кафтункина Н. С., Тұрлыбекова Н. А. Мемлекеттік қаржылық бақылаудың бюджет жүйесіндегі нәтижеге бағдарланған бюджеттеу моделін қолдану	363
Musina A. Zh., Kargassekova D. A. Development of audit activity in Kazakhstan	368

ЖАС ҒАЛЫМДАР, МАГИСТРАНТТАР, СТУДЕНТТЕР МЕН МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ «XXI СӘТБАЕВ ОҚУЛАРЫ» АТТЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ КОНФЕРЕНЦИЯСЫНЫҢ МАТЕРИАЛДАРЫ

ТОМ 11

Техникалық редактор З. Ж. Шокубаева
Корректор: А. Р. Омарова
Компьютерде беттеген: А. К. Шукурбаева
Басуға 27.04.2021 ж.
Әріп түрі Times.
Пішім 29,7 × 42 1/4. Офсеттік қағаз.
Шартты баспа табағы 21,7. Таралымы 500 дана.
Тапсырыс № 3765

«Toraighyrov University» баспасы
«Торайғыров ауниверситеті» КЕАҚ
140008, Павлодар қ., Ломов к., 64.